

## Հ Ա Շ Վ Ե Տ Վ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

**2025 թվականի հոկտեմբերի 5-ից 9-ը Գերմանիայի միջազգային համագործակցության ընկերության՝ «Արևելյան գործընկերության երկրների և ԵՄ միջև կայուն և թվային առևտրային ուղիների և լոգիստիկ հայեցակարգերի ամրապնդում» տարածաշրջանային նախագծի շրջանակներում քաղաք Վիլնյուս (Լիտվայի Հանրապետություն) կայացած ճանաչողական այցի արդյունքների մասին**

### **1. Անունը, ազգանունը, զբաղեցրած պաշտոնը՝**

Միքայել Խաչատրյան, ՀՀ ՊԵԿ նախագահի խորհրդական:

Խաչիկ Սողոմոնյան, ՀՀ ՊԵԿ Գնումների կազմակերպման և վարչատնտեսական ապահովման վարչության պետ:

Տիգրան Մնացականյան, ՀՀ ՊԵԿ Պետական սահմանի ցամաքային անցման կետերում մաքսային սպասարկման և հսկողության վարչության պետի տեղակալ:

### **2. Գործուղման վայրը և ժամկետները՝**

Քաղաք Վիլնյուս (Լիտվայի Հանրապետություն) 2025 թվականի հոկտեմբերի 5-ից 9-ը:

### **3. Հրավիրող կողմը՝**

Գերմանիայի միջազգային համագործակցության ընկերություն:

### **4. Գործուղման նպատակը (աշխատանքային ո՞ր խնդրի լուծման համար էր նախատեսված գործուղումը)՝**

Գործուղման նպատակն էր Լիտվայի Հանրապետության մաքսային ծառայության հետ փորձի փոխանակման միջոցով ամրապնդել հաստատության կարողությունները և տեղեկատվության փոխանակման միջոցով նպաստել ՀՀ ՊԵԿ լիազորությունների ոլորտում քաղաքականությունների մշակման ու իրականացման ոլորտում բարելավմանն ու բարեփոխումներին: Գործուղման անմիջական նպատակը, այսպիսով, եղել է մասնակցել «Փոխկապակցվածություն, միջազգային տրանսպորտ և լոգիստիկա» խորագրով դասընթացին և «Customs Ecosystem Conference» ֆորումին:

### **5. Քննարկված թեմաները՝**

Այցի ընթացքում մասնակիցները Լիտվայի Հանրապետության մաքսային ծառայության հիմնական ենթակառուցվածքների ղեկավար աշխատակիցների հետ, ի թիվս այլնի, ծանոթացել են նոր թվային տարանցման համակարգերի ներդրման ու կիրառման, ներմուծման և արտահանման համախմբված հայտարարագրերի կառավարման և դրա հետ կապված ռիսկերի վերլուծության գործընթացին, ներմուծման հսկողության համակարգերին առնչվող հարցերին, այդ թվում՝ մաքսային լաբորատորիայի և ռենտգեն տեսազննման համակարգերի հետ:

## **6. Հանդիպումները, ելույթները, բարձրացված կամ քննարկված հարցերը**

Հոկտեմբերի 6-ին այցելուները մասնակցել են «Customs Ecosystem Conference» ֆորումին, որը կազմակերպել էին Լիտվայի Մաքսային ծառայությունը և LCPA-ն համատեղ՝ «Արևելյան գործընկերության երկրների և ԵՄ միջև կայուն և թվային առևտրային ուղիների և լոգիստիկ հայեցակարգերի ամրապնդում» տարածաշրջանային նախագծի շրջանակներում: Ֆորումին հրավիրվել էին մասնակցելու Լիտվայի ու արտերկրի մաքսային ծառայության աշխատակիցները, ակադեմիական շրջանակների, ասոցիացիաների և բիզնեսի ներկայացուցիչները՝ նպատակ ունենալով քննարկման միջոցով ներդրում ունենալ Եվրոպայում մաքսային էկոհամակարգի բարելավման գործում: Ֆորումի առաջին օրվա ընթացքում մասնակցել ենք չորս հիմնական նիստերին, որոնց ընթացքում քննարկվել են ԵՄ մակարդակի ռազմավարական տեսլականը, տեխնոլոգիական միտումների, այդ թվում՝ արհեստական բանականության ուսումնասիրությունը, և իրավական հիմքերի հարցերը:

Այցի երկրորդ օրն ամբողջությամբ նվիրված էր Լիտվայի Մաքսային ծառայության գործնական փորձի ուսումնասիրությանը, հատկապես տեղեկատվական տեխնոլոգիաների, ռիսկերի կառավարման և ԵՄ սահմանափակող միջոցների կիրառման ոլորտներում:

Երկրորդ օրվա ընթացքում օրակարգով նախատեսվում էր այց մաքսային լաբորատորիա, որը գործում է որպես Մաքսային դեպարտամենտի անբաժանելի մաս՝ Ֆինանսների նախարարության ենթակայությամբ: Այցի ընթացքում ներկայացվեցին լաբորատորիայի պատմությունը, կառուցվածքը, առաքելությունը և, ամենակարևորը, գործունեության ընթացքում ձեռք բերված նվաճումներն ու մարտահրավերները:

Լաբորատորիայի հիմնական առաքելությունն է ապահովել ապրանքների ճշգրիտ նույնականացումը և մաքսային դասակարգումը փորձագիտական լաբորատոր վերլուծության միջոցով: Ներկայումս լաբորատորիան ունի 18 որակյալ մասնագետ, որոնք բոլորն ունեն քիմիայի ոլորտի համալսարանական կրթություն: Այն կառուցվածքով բաժանված է երեք մասնագիտացված ստորաբաժանումների՝ մետաղների, հանքանյութերի և հարակից նյութերի բաժին (1), սննդամթերքի, պլաստիկի և հարակից նյութերի բաժին (2), տեքստիլի, թղթի և հարակից նյութերի բաժին (3):

Լաբորատորիան հագեցված է ժամանակակից սարքավորումներով, որոնք թույլ են տալիս իրականացնել բարդ փորձաքննություններ: Այն ակտիվորեն ներգրավված է ԵՄ մաքսային համագործակցության ծրագրերում, ինչպիսին է Customs Control Equipment and Infrastructure (CCEI) ծրագիրը, հաջողությամբ մասնակցել է CCEI-ի երկրորդ հայտարարությանը (CCEI-2): Այս ծրագրի արդյունքում լաբորատորիան ընդլայնելու է իր տեխնոլոգիական հնարավորությունները՝ ձեռք բերելով և տեղադրելով 12 միավոր նոր սարքավորումներ, ինչը թույլ կտա բարձրացնել փորձաքննության որակը և ընդլայնել վերլուծվող նյութերի տեսականին:

Այցի երրորդ օրն ապահովեց Լիտվայի մաքսային գործունեության երկու հիմնական՝ գործառնական և կրթական կողմերի գործնական պատկերացումը՝ այցերի միջոցով ծանոթանալով մաքսային ծառայողների առօրյա աշխատանքային միջավայրին և ուսուցման մեթոդներին: Օրվա առաջին կեսի ընթացքում հանդիպումներ են տեղի ունեցել Լիտվայի Հանրապետության մաքսային ծառայության աշխատակիցների հետ, որոնց հետ քննարկվել են թե ինչպես է Լիտվան ինտեգրում ԵՄ ընդհանուր ռիսկերի

մոդելները և ինչպես է իրականացնում ռիսկերի վերլուծությունը իր տարածաշրջանային առանձնահատկությունների համատեքստում: Այնուհետև ներկայացվել են թմրամիջոցների մաքսանենգության դեմ պայքարի ոլորտում Լիտվայի Մաքսային ծառայության և Ոստիկանության միջև առկա համագործակցության մոդելները՝ անվտանգության և օրինապահ մարմինների միջև տեղեկատվության արդյունավետ փոխանակման մեխանիզմները հասկանալու համար:

Օրվա երկրորդ հատվածում այց է կազմակերպվել Կինոսի մաքսային հսկողության տարածք (Kynos Customs Control Area) և Ոսումնական կենտրոն:

Այցի ընթացքում հնարավորություն տրվեց դիտելու, թե ինչպես է աշխատում շարժական սկանավորման սարքավորումը մաքսային գնման գործընթացում: Այս գործնական ցուցադրությունը հատկապես կարևոր էր ապրանքների արագ և անվտանգ ստուգումն ապահովող տեխնոլոգիաների կիրառումը տեսնելու համար: Ոսումնական կենտրոնում ներկայացվեցին Մաքսային ծառայողների պատրաստման և որակավորման բարձրացման գործընթացները: Ոսումնական Կենտրոնի կարևորությունը կայանում է նրանում, որ այն ապահովում է Մաքսային ծառայության մարդկային ռեսուրսների մշտական զարգացումը՝ համապատասխանեցնելով դրանք ԵՄ մաքսային քաղաքականության փոփոխվող պահանջներին: Այցի ավարտին կազմակերպվեց շրջայց Մաքսային ծառայության թանգարանում:

## **7. Հանդիպման կամ հավաքի ժամանակ ընդունված որոշումները, պայմանավորվածությունները, ստորագրված փաստաթղթերը՝**

Գործուղման ծավալուն շրջանակը՝ Customs Ecosystem Conference-ի ռազմավարական քննարկումներից մինչև Լիտվայի Մաքսային ծառայության գործառնական ստորաբաժանումներ այցերը, հնարավորություն տվեց հաստատելու կայուն մասնագիտական կապեր: DG TAXUD-ի ներկայացուցիչների հետ շփումների և ֆորումի մասնակիցների հետ երկխոսության արդյունքում ձեռք է բերվել սկզբունքային պայմանավորվածություն՝ հաստատելու տեղեկատվության երկկողմանի փոխանակում ԵՄ մաքսային քաղաքականության վերաբերյալ: Այս համագործակցությունը կներառի ԵՄ կողմից նախատեսվող ինստիտուցիոնալ փոփոխությունների, ծրագրային առաջնահերթությունների (օրինակ՝ ICS2) և ԵՄ Արդարադատության դատարանի նախադեպային իրավունքի վերաբերյալ գիտելիքի փոխանակում:

Միջնաժամկետ հեռանկարում ձեռք է բերվել պայմանավորվածություն՝ նախաձեռնելու ակտիվ փորձի փոխանակման նպատակով հաղորդակցություն Լիտվայի Մաքսային ծառայության գործառնական և ոսումնական ստորաբաժանումների հետ: Այս փոխանակումը կկենտրոնանա առանցքային ոլորտների վրա, ինչպիսիք են ՏՏ համակարգերի կառավարումը և ժամանակակից ռիսկերի կառավարման մեթոդաբանությունը: Հատուկ ուշադրություն է դարձվելու մաքսային ծառայողների կրթական և որակավորման բարձրացման գործընթացներին, որտեղ Լիտվայի Ոսումնական կենտրոնը պատրաստակամություն է հայտնել կիսվելու իրենց ծրագրային լուծումներով և թմրամիջոցների հայտնաբերման ու սահմանափակող միջոցառումների վերահսկման դասընթացների բովանդակությամբ:

Առանձնահատուկ կարևորություն է տրվել Մաքսային լաբորատորիայի ղեկավարության հետ հաստատված համագործակցությանը, որի արդյունքում պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել փոխանակվելու ապրանքների նույնականացման

բարձր տեխնոլոգիական մեթոդների վերաբերյալ մանրամասն տվյալներով, ներառյալ քրոմատոգրաֆների և NMR սպեկտրոմետրի կիրառումը: Այս կապը երաշխավորում է, որ անհրաժեշտության դեպքում հնարավոր կլինի ստանալ մասնագիտական խորհրդատվություն և ուղղորդում:

**8. Առաջարկությունները, դրանց ընթացք տալու վերաբերյալ առաջարկները՝ եղանակը, ձևը, ժամկետները, պատասխանատվությունները, ակնկալվող արդյունքները՝**

Հաշվի առնելով Լիտվայի մաքսային ծառայության հետ ճանաչողական այցի արդյունքները և ձեռք բերված սկզբունքային պայմանավորվածությունները՝ առաջարկվում է ամրապնդել համագործակցությունը՝ կենտրոնանալով փորձի փոխանակման երկու հիմնական ուղղությունների վրա՝ SS համակարգերի կառավարում և ժամանակակից ռիսկերի կառավարման մեթոդաբանություն: Միջնաժամկետ հեռանկարում առաջարկվում է նախաձեռնել աշխատանքային առցանց հանդիպում ընդլայնված կազմով, որի օրակարգում կներառվեն Լիտվայի Ոստմնական կենտրոնի ծրագրային լուծումները և դասընթացների բովանդակությունը (թմրամիջոցների հայտնաբերում, սահմանափակող միջոցառումների վերահսկում), ինչպես նաև Մաքսային լաբորատորիայի հետ համատեղ՝ ապրանքների նույնականացման բարձր տեխնոլոգիական մեթոդների (քրոմատոգրաֆներ, NMR սպեկտրոմետր) վերաբերյալ մանրամասն տվյալների փոխանակում: Այս քայլերը կնպաստեն ՀՀ ՊԵԿ մարդկային ռեսուրսների մշտական զարգացմանը և փորձագիտական հնարավորությունների ընդլայնմանը:

**9. Ստորագրությունը, ամսաթիվը**

Միքայել Խաչատրյան



Խաչիկ Սողոմոնյան



Տիգրան Մնացականյան



13/10/2025թ.